

Klic TRIGLAVA

Leto IV.

15. januarja 1951.

Štev. 61.

Urejene razmere

- PREDPOGOJ OSVOBODILNEGA DELA -

Proučujoč slovensko in ostalo jugoslovansko emigracijo prihajamo do zaključka, da je sedaj položaj že nekoliko stabilnejši, kot pa je bil do pred dobrim letom. Stabilnejši v pogledu politične izjasnitve, vkolikor se to tiče onih emigrantov, ki politično mislijo in delajo. Na dan so prišla razna mišljenja in našla tudi svojo organizacijsko obliko. Morda se bo še tu in tam utegnila pojaviti kaka nijansa, toda v glavnem je "do ba prebujenja" za nami. Kar bomo odslej še mogli opazovati, bo stopanje novih ljudi in onih, ki so doslej stali v ozadju, na politično pozornico v okviru obstoječih krogov, kar bo tako sliko samo še izpopolnilo, obe = nem pa uredilo notranje razmere teh krogov. Najslabši je v tem pogledu kajpak položaj starih strank, čeprav ^{je} n. pr. pri Slovencih v preteklem letu dosegla najboljši uspeh preosnovana slovenska sekcija bivše JNS, ki se sedaj imenuje Slovenska demokratska stranka. Razrvane razmere so še vedno pri Slovenski ljudski stranki, čemur je največ krivo pomanjkanje iniciative s strani vodilnejših članov stranke, medtem ko nimajo pri slovenski sekciji socialistične stranke kaj urejevati, ker je to že davno urejeno med člani ene družine, ki predstavlja slovenske socialiste v emigraciji. Izven teh treh tradicionalnih strank imamo še Akcijski odbor za neodvisno slovensko državo in pokret "Slovenska Pravda", od katerih je prvi organizacijsko šele v povojih, drugi pa organizatorično deluje že dobra tri leta, čeprav so mu že ob rojstvu prerokovali ljudje "stare garde" zgodnjo smrt.

Ako torej g.dr.Krek izjavlja, da se slovenska emigracija ne more posvetiti večji delavnosti, "ker se šele išče", je to gotovo pristransko gledanje položaja, ker ne bo niti g.dr.Kreku niti kakemu drugemu uspelo spraviti prav vse emigrante na skupni imenovalec. Edini pa, ki se danes v emigraciji še vedno "iščejo", so pripadniki odn. somišljeniki Slovenske ljudske stranke, katere predsednik je g.dr.Krek. In kot smo že enkrat izrazili željo, da se prilike v "naprednem taboru" uredijo, tako želimo danes, da bi se uredile sedaj tudi v "katoliškem". Z notranje neurejenim položajem ni nobena politična organizacija sposobna delovati navzven, ker se izgublja v notranjih razprtijah. Če pa zaradi tega trpi še delovanje celotne emigracije, je pa še toliko slabše.

Gospod dr.Krek je v preteklem letu nešteto krat poudaril važnost osvobodilnega dela in mu mi k temu radi prihrdimo. Toda kako naj se to delo sprovede, če se grizejo med seboj neke posamezne organizacije, marveč tu di člani gotove organizacije?

To vprašanje se ne da rešiti z golim povdarjanjem, kako važno je osvobodilno delo. To vedo vsi, neke g.dr.Krek. Toda Slovenci imamo že do-

bre izkušnje z ljudmi, ki so za časa vojne enako propagirali "osvobodilno borbo" na prvem mestu, "ko bomo pa svobodni, bo pa itak vse drugače". In je tudi bilo vse drugače. V imenu osvobodilne borbe so bili izigrani premnogi poštenjaki, ki so potlačili svoje predsodke in dali vse za osvoboditev, medtem ko so jih propagandisti ohranili in temu primerno postopali s "koristnimi budelami".

Mi si osvobodilnega dela želimo. Želimo na široki osnovi in s široko potezno akcijo, toda samo v družbi, kjer se ve, kdo pije in kdo plača.

T I S K V A M E R I K I

/Naš dopisnik poroča/

Cleveland, koncem decembra 1950.- V zadnjem času je izšlo nekaj staro-in-novo-emigrantskih časopisov, ki prinašajo zanimive informacije.

Tako smo zvedeli iz "Makedonske Tribune", glasila Makedonske politične organizacije v USA in Kanadi, da je bil ustanovljen "Amerikanski odbor za svobodo Hrvatske, Makedonije in Slovenije". Temu odboru predseduje hrvatski duhovnik Ljubo Čuvalo, podpredsednik je Slovenec dr. Ludvik Leškovar, tajnik je Ljuben Dimitrov, urednik "Makedonske tribune", blagajnik pa Mirko Geratič, urednik "Slovenske države". V nadzornem odboru sta Metod Čanev in Rudolf Jerić.

"HRVA"SKI GLAS", ki je neuradni glas Hrvatske seljaške stranke dr. Mačka, pa je v božični številki prinesel vest o Otonu Habsburškem, ki utegne zanimati Vaše bralce. Ta pretendent na habsburški prestol se je nedavno mudil v Rimu in bil gost vidnih rimskih osebnosti. HG tudi poroča po "Salzburger Nachrichten", da je Otto sklenil lani sporazum z bivšim madžarskim državnim upraviteljem admiralom Hortyjem, ki priznava Otona za zakonitega madžarskega vladarja. Ta "vladar" naj bi v slučaju osvobodjenja Ogrske poveril sestavo vlade Ferencu Nagyju, predsedniku madžarske kmečke stranke /in članu Mednarodne kmečke unije v Ameriki/. Nagy naj bi nato oskrbel, da bo obnovljena habsburška vladavina in da bo Oton prvi kralj Ogrske. Iz istih virov tudi poročajo, da se bo Oton, ki se že sam po sebi smatra za zakonitega vladarja Avstrije, skušal sestati tudi s Slovenci in Hrvati, da bi sklenil z njimi sporazum - vsekakor o obnovitvi Avstro-ogrske monarhije.- Ob tej vesti se moremo spomniti tudi znanega "madžarskega načrta", ki je bil objavljen pred dvema letoma v Münchenski "Sloveniji", po katerem naj bi se ustanovila "Podonavska federacija", v kateri naj bi Slovenija ne bila samostojna in enakopravna edinica, ampak le avtonomna pokrajina v okviru Hrvatske /kot Dalmacija ter Bosna in Hercegovina/ s tem, da ji bo na severu stopila na vrat Avstrija, na severovzhodu pa Madžarska...

V isti številki Hrvatskega glasu je napisal božični uvodnik g.dr. Vladko Maček, v katerem napoveduje, da je prišel čas, ko naj se - poleg kmečkih strank, združenih že v Mednarodni kmečki uniji - združijo v skupni odbor tudi zastopniki nekmečkih demokratičnih sil narodov Vzhodne in Srednje Evrope. Dr. Maček pravi, da je ustanovitev takega odbora že v načrtu.

V novemberski številki "Slovenske države", ki izhaja v Chicagu, je napisal daljši članek predsednik Akcijskega odbora za slovensko državo g. dr. Ciril Žebot, v katerem odgovarja na pisanje "Ameriške domovine" in "Slovenije". Dr. Žebot zaključuje svoj članek z vrsto vprašanj, ki naj "postavijo v zasluženi sramotni kot tiste, ki so si izmislili to hudobijo", namreč primerjavo belgijskih fašističnih rexistov in medvojnih kolaborantov z Nemci, kar je storil neki "Slovenski akademik" v svojem pismu "Sloveniji". Navajam par teh vprašanj: - "Kdo je bil pred vojno vrhovni vsedržavni ideolog "zelenih srajc" in njene fašistične sindikalne kopije Jugorasa?" - "Kdo je hotel v Ljubljani po tem vzgledu avtoritarno "postanoviti" in totalizirati tudi katoliška akademska in druga društva? - Kate

ri Slovenec je v Cvetkovičevi vladi glasoval za vstop Jugoslavije v osovino?"- "Kdo še danes molči o teh resničnih totalitarnih zmožah in napakah svojega kroga?"--

Na ta članek odgovarja v decemberski "Sloveniji" njen urednik g.Vin ko Lipovec, kjer odklanja odgovornost za članek, ki je bil podpisan z "Slovenski akademik" in kjer ta primerja dr.Žebotove ljudi z rexisti belgijskega kolaboranta Degrellea. Nato pa g.Lipovec zanika, da bi clevelandska "Slovenija" zapahnila duri g.dr.Žebotu, kar je ta trdil. Urednik g.Lipovec dalje izvaja: "Clevelandska "Slovenija" ni nadaljevanje münchen ske, ampak nekaj novega. Z ono ima le skupno željo pomagati pri razčiščenju in reševanju slovenskih vprašanj... Sedanja "Slovenija" izhaja pri tem delu iz stališča katoliških Slovencev, medtem ko je skušala doseči münchen ska "Slovenija" isti cilj s stališča slovenskega antikomunista, ne oziraje se sicer na njegovo versko in svetovnonazorsko prepričanje."

KRALJEVA FAMILIJA

London, začetkom januarja.- /Poroči lo našega dopisnika/ Že sredi preteklega leta so se raznesli po Londonu glasovi, da se bo b.kralj Peter ločil od svoje žene b.kraljice Aleksandre. Nekateri so celo imenovali osebe, katerim je b.kralj Peter osebno povedal to "novico".

Te govornice so sicer pozneje utihnile, toda dogodki v zadnjih tednih preteklega leta nam pravijo, da je na celi stvari le precej verjetnosti. Osrednja figura te zadeve je seveda b.prestolonaslednik Aleksander.

Naslednji razvoj dogodkov povzemo po pisanju angleškega tiska, ki je brez komentarjev poročal.

Jeseni se je nahajal prestolonaslednik Aleksander s svojo vzgojiteljico na počitnicah na otoku Jersey v kanalskem prelivu. Počitnice so bile nenadoma prekinjene, ker se je bilo bati, da bodo gotovi monarhistični krogi poskusili ugrabiti prestolonaslednika, kakor je izjavila vzgojiteljica. Po tem nenadnem zaključku počitnic sta se prestolonaslednik, ki je sedaj šest let star, in njegova vzgojiteljica naselila v južni Angliji.

Med tem se je b.kralj Peter nahajal na obisku v Združenih državah Amerike. Kmalu nato je kralj Peter prekinil svoje bivanje onstran oceana in se je 15.decembra z letalom vrnil v London, kjer se je takoj nato sestel v svojem londonskem stanovanju s svojim sinčkom. Vzrok nenadne kraljeve vrnitve v London so ko-

mentirali, češ da hoče kralj Peter preživeti božične praznike v krogu svoje družine.

Toda londonski jugoslovanski krogi vedo, da b.kraljica Aleksandra že dolgo časa ne živi v Londonu, ampak na kontinentu. Nekaj mesecev je bila v Benetkah, zadnje čase pa baje v Parizu.

Presenetljiva je bila vest londonskega tiska, ki je bila objavljena nekaj dni po kraljevem povratku iz Amerike: b.kraljica Aleksandra se je vkrcala na manjšo ladjo na francoski obali ter se prepeljala čez Kanal. V neki južno angleški lučki je izstopila, se sestala s svojim sinom prestolonaslednikom in ga vzela seboj na isto ladjo, s katero je prišla. Dve uri kasneje se je ta ladja že vračala nazaj v Francijo, to pot z dvema potnikoma jugoslovanske kraljevske familije, s kraljico in prestolonaslednikom. Kralj pa je ostal v Londonu, "da preživi božične praznike v krogu svoje družine!."

RAVNOGORCI

London, začetkom januarja. Naš dopisnik poroča.- Znano je, da so Ravnogorci združeni v dveh organizacijah: Ravnogorskem narodnem pokretu in v Združenju borcev kralj.Jugosl. vojske. Med obema organizacijama ni bilo sodelovanja; prišlo je do več kratnih nasprotij in časopisnih izpadov.

Toda člani obeh združenj so si želeli edinosti. Zato je 17.junija 1950 prišlo do sestanka delegatov

obeh organizacij, ki naj bi dosegli medsebojni sporazum. Do tega sporazuma je tedaj prišlo, toda je kasneje predsednik Združenja borcev gen. Damjanović stavil svoje tehnične pomisleke k vsebini sporazuma. Videti je bilo, da od začetnega sporazuma ne bo ničesar ostalo.

Koncem decembra pa smo bili iznenadeni, ko sta predsednika obeh organizacij objavila, da je bil dosežen sporazum, po katerem naj se ta-

koj prenehajo medsebojni napadi in izvrše vse potrebne priprave, da bi se na pravoslavno Veliko noč letos mogel vršiti prvi skupni kongres. Ta proglas sta podpisala g. Stanoje Jeremić v imenu glavnega odbora Ravnog. narodnega pokreta in g. Miodrag Damjanić v imenu glavne uprave Združenja borcev.

Nekaj dni pred božičem je iz Nemčije prispel na obisk v London gen. Damjanović.

F R A N C O S K O M N E N J E

Ugledni francoski popoldnevnik "Le Monde" je dne 14. novembra 1950 objavil članek pod naslovom "Jugoslovanska dilema", ki ga je napisal znani francoski novinar Jean Schwoebel.

En del tega članka je ponatisnil "Pregled", ki ga za tisk izdaja Narodni odbor za svobodno Evropo, urejajo pa Slovenci, ki so uslužbeni pri tem odboru. V tem izvlečku pod naslovom "Francoski glas o uporniškem razpoloženju" ponatiskuje "Pregled":

Na podlagi poročil, ki smo jih pravkar prejeli iz najbolj verodostojnih virov sklepamo, da se je razpoloženje ljudstva od lani na letos zelo spremenilo. Revščina je v sedanjem trenutku tolikšna in traja že tako dolgo, ter so težave za dobavo živeža tako hude, da se ljudstvo ne boji več pokazati svojo nezadovoljnost tudi javno. Nekateri opazovalci pravijo, da jugoslovansko ljudstvo, ako bi se bremena še povečala, v obupu ter spoznanju, da itak nima ničesar več izgubiti, ne bo več omahovalo in se bo uprlo javno, kakor je to storilo že mnogokrat v svoji zgodovini. Vrglo se bo v boj, pa naj bi bil še tako brezupen, v pričakovanju, da je to edini način pripraviti zapadne velesile do tega, da napravijo red v Jugoslaviji."

Drugi del tega članka pa je ponatisnila "Slobodna Tribuna", organ Srbskega republikanskega pokreta v Parizu:

"Še večje vprašanje pa je, ali bi bila odstranitev Tita z oblasti zaželjena v porušeni deželi, kateri je zaradi obnove življenskega standarda in dokončnega zaključka borbe med različnimi narodnostmi, močna uprava tako potrebna. Potrebna v deželi, ki ji prav gotovo zapadni parlamentarni način življenja ne bi bil primeren, najmanj v predvojni obliki in seveda s predpostavko, če bi bilo mogoče najti ekipo, ki bi vodila državo. V tem oziru prizor, ki nam ga nudi zelo razbita emigracija, ni niti malo ohrabrujoč... razen ekipe mlajših, ki obeta."

Dnevnik "Le Monde" je ugleden francoski list, znan po resnem in umerjenem mišljenju.

K zaključku naj dodamo še vest našega dopisnika iz Trsta, ki je prispela prekasno za novoletno številko in ki pravi: Trst, 12. 12. 50. - Tu so se včeraj razširile govorice, da je bil izvršen atentat na Tita in da je maršal ubit. Nastala je prava panika med - zavezniškimi krogi, ki si tega zdaj gotovo ne žele. Govorica je nastala tako, da je šel nek kominformistični časnikar vprašat na vse tiskovne agencije, če so kaj slišali o atentatu na Tita v Beogradu.

KLIC TRIGLAVA izhajajo vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina znaša 24/- odn. 6/- za četrt leta. Za tujino velja odgovarjajoča vsota s posebnim doplačilom za letalsko dostavo. Vse informacije nudi uprava KT.

J A V N O M N E N J E

Članek "Več prožnosti", ki smo ga objavili v pretekli številki, je vzbu dil veliko zanimanje naših čitate ljev, ki so nam poslali v tej zvezi prevej dopisov. Izmed teh smo za to številko izbrali štiri, ker nam pri manjkuje prostora za objavo vseh. Pro simo upoštevanja. Uredništvo.

"K stališču pariške "Naše reči", citiranjem v članku "Več prožnosti" /KT št.60/ dodajam svoje misli:

Zelo verjetno so ideje "slovenske državnosti", "hrvatskega državnega prava" in "srbske države" gola fikcija za inozemske politične faktorje, saj vemo, da mnogi enačijo državljanstvo z narodnostjo, kar izhaja iz njihovega posebnega pojmovanja narodnosti. Zanje obstoja jugoslovansko državljansko in logično jugoslovanska narodnost. Angleži n.pr. imajo izraz "nationality", ki ga morete razumeti kot državljansko ali kot narodno pripadnost. Toda tu stavljam vprašanje: Ali bodo bodočo južnoslovansko skupnost sestavljali "inozemski politični faktorji" ali pa Slovenci, Hrvati, Srbi, Makedonci in - Bog daj - Bolgari, ki imajo svojsko pojmovanje državljanstva in narodnosti, katere si ne pustijo vze ti?

Iste ideje bi pomenile fikcijo za "nesrečne narode v domovini" le v toliko, kolikor jim danes gre predvsem za to, da bodo imeli skorjokruha in da sedanjo svetovno krizo nekako prežive. Svobodni narodi pa bodo gotovo terjali svoje pravice, ki jim jih je, kar se tiče državnosti, sicer Tito priznal v zapisanih ustava h.

Ne morem si predstavljati resne borbe proti komunistični Jugoslaviji brez upoštevanja tistih vrednot, na katerih počivajo tradicije, pričakovanja in razpoloženje narodov Jugoslavije." K.

"Z ozirom na v zadnjem KTju objavljeni članek "Več prožnosti" kaže pogledati tudi v obe lanskoletni izjavi, pri katerih so sodelovali tudi ne-Slovenci:

Londonška "PORUKA" je zapisala: "Odločitve Ustavodajne skupščine o ureditvi Jugoslavije morajo biti sprejete tako, da bodo brez dvoma odgovarjale svobodni volji narodnih predstavnikov večine Srbov, večine Hrvatov in večine Slovencev". Dasi "Poruka" vnaprej predvideva obstoj Jugoslavije, glede katere naj ustavodajna skupščina razpravlja samo kar se tiče notranje ureditve, vendar "Poruka" priznava suvereno moč narodnih predstavnikov vsakega naroda posebej. Po gornji formulaciji je namreč razumeti, da ne more biti sprejeta ustava, proti kateri bi recimo glasovala večina Hrvatov, za njo pa bi bila večina Srbov in Slovencev, Ali ni praktično to "veto" enega naroda oz. njegovih predstavnikov? Torej suverena pravica, ki gre kakšnemu narodu. A kot rečeno, "Poruka" izključuje razpravo o tem, ali naj bo Jugoslavija ali ne; ona izhaja iz predpostavke, da ona je in bo. Gre le za njeno ureditev.

Pariška "DEKLARACIJA" pa gre dalje. Njeni podpisniki so se odločili za sledečo osnovo: "Srbski, hrvatski in slovenski narod imajo suvereno pravico, da se po osvobojenju, vsak s svojo večino, izrečejo, ali hočejo skupno državo, s kakšnimi pogoji in v kakšni politični in socialni obliki! Ko "Deklaracija" govori o suvereni pravici, stem seveda priznava pravico vsakega naroda na svojo državo. Razumem "Deklaracijo"; da ji to ne onemogoča "efikasno bo bo proti komunistični Jugoslaviji" kot je to slučaj pri "Naši reči"."

D.P.

"Vaše misli, izražene v zadnjem Klicu Triglava v članku "Več prožnosti", se mi zde dobre. Nekateri si ne morejo predstavljati skupno južnoslovansko zvezo, če bodo Srbi vztrajali na monarhiji, Hrvati /in Slovenci ter Bolgari/ pa na republiki. Mar naj problem oblike vladavine onemogoči skupno zvezo? Le po smernicah, izraženih v Vašem članku, je mogoče doseči, da bomo imeli skupno južnoslovansko zvezo, v kateri

bi mogla biti "kraljevina Srbija" po leg "republike Hrvatske". Sicer pa si tudi ne morem drugače predstavljati Evropske federacije. Kaj mislite, da bodo v tem slučaju Angleži "žrtvovali" svojega kralja, ki jim toliko pomeni v njihovem Commonwealthu? In Norvežani, Švedsi, Danci ter Nizozemci?

N.R.

Čestitam piscu članka "Več prožnosti". Morda bi bilo dobro popraviti odnosno pojasniti ugotovitev v predzadnjem odstavku, kjer pisec govori o "rojalističnem Commonwealthu". Stvar je namreč v tem: Jurij VI. je kralj Vel. Britanije, a poleg tega je še posebej kralj Kanade, posebej kralj Avstralije, kralj Ceylona, posebej kralj Nove Zelandije, posebej kralj Pakistana in posebej kralj Južne Afrike. Dokler je bila tudi Indija "kraljevina", je bil tudi kralj Indije, in se je torej lahko govorilo o "rojalističnem Commonwealthu", kateremu je bil kralj "na čelu" že s tem, da je bil kralj držav-članic Commonwealtha in to vsake države posebej.

Ko se je zahteva Indije gledala skozi gornja očala, je bilo jasno, da ni nobenih zaprek in težav, da Indija postane republika ter še nadalje ostane članica Commonwealtha. Nekdaj je bila takorekoč krona ona veza, ki je vezala člane Commonwealtha, danes pa ni nobenih vidnih vez, ki bi jih vezale: niti krona, niti vera, niti ne britansko poreklo itd. Toda ono, kar je vsem skupno, je isti pogled na zadeve, isti pojmi o Demokraciji /parlamentarna oblika/ ter zdravi pogledi na življenje.

Morda ne bi škodilo razmišljati v tem pravcu, kajti če bi tako Slovenci kot Hrvati in Srbi resnično razumeli Demokracijo, bi bili mnogi problemi rešeni lahko in hitro.

V.A.F.

Aktivnost N.C.F.E. - Dragi g. urednik! Že več čitateljev se je oglasilo in vsi so soglašali, da Vaša pripomba glede krivde jugoslovanske emigracije pri neobstoju radijskih oddaj za Jugoslavijo ne bo povsem držala. Bilo

bi prav, da na toliko pisanja povešate svoje končno mnenje. V.

Odgovor urednika: Hvaležen sem čitateljem, da tako pozorno in kritično spremljajo pisanje Klica Triglava ter upam, da bo tako tudi v bodoče. Kritika je dobra in umestna ter bi se je bilo nedemokratsko bati. Priznovati napake ni slabost, marveč vrlina; na tem stališču je uredništvo KT vedno stalo in bo stalo.

Pripomba, ki je vzdignila toliko polemike v "Javnem mnenju" je bila napravljena zaradi pomanjkanja potrebnih podatkov in je obžalovanja vredna, ako je koga osebno prizadela. Tega namena gotovo nisem imel. S tem zaključujem polemiko o aktivnosti N.C.F.E. glede na pripombo, da jugoslovanskih radijskih oddaj doslej še ni zaradi neenotnosti jugoslovanske emigracije. Urednik.

OBISK DR. DIMITROVA V EVROPI

"Slobodna i nezavisna Bulgaria" /New York/ ter "La Bulgarie" /Pariz/ sta vseskozi spremljala potovanje predsednika bolgarskega narodnega komiteta po Evropi. Zaenkrat še ni smo prejeli številke, kjer so popisani sestanki v Angliji, ker je to bil poslednji cilj na poti dr. Dimitrova pred povratkom v Washington.

V Italiji se je dr. Dimitrov sestal s predsednikom vlade De Gasperi, zunanjim ministrom grofom Sforzo, socialističnim voditeljem Saragatom, francoskim vodjem Paul Reynaudom ter predsednikom evropskega parlamenta Henrijem Spaakom. G. dr. Dimitrov je član izvršnega odbora pokreta za Združeno Evropo. V Rimu se je sestal še z vodji posameznih delegacij v evropski skupščini, tako Mr. Mac Millanom /Anglija/, Mon. Paul Bastide-om /Francija/ in Herr Altemeyer-om /Nemčija/. Na poti iz Avstrije, kjer je dr. Dimitrov razgovarjal z zavezniškimi oblastmi o bodočnosti bolgarskih beguncev v Avstriji, je dr. Dimitrov obiskal bavarskega predsednika dr. Ekhartha, poljedeljskega ministra Schögela in ministra za imigracijo Ganika. V

Nemčiji se je sestal s predsednikom garskega narodnega odbora in jim dal social-demokratske stranke dr.Schu= smernice za bodoče delo. macherjem in zastopnikom kanclerja 25.novembra je dr.Dimitrov priso dr.Adenauerja dr.Ditmarjem. Na potu stvoval zasedanju izvršnega odbora se je povsod sestal s pododbori Bol evropskega pokreta v Strasbourgu.

V Z H O D I N Z A P A D

Novo leto se je pričelo s komunistično ofenziyo v Koreji. Vsekakor slabo znamenje za praznoverne, pa tudi za dobro misleče, ki jih ni bilo malo po svetu in ki so upali, da Kitajci ne bodo prekoračili 38 vzpored nika. Sledil je, kar navadni ljudje imenujejo - beg, kar pa se v vojaškem jeziku primerno imenuje "premik na nove položaje po naprej pripravljenem načrtu". V teku tega premika je vojska Združenih narodov izpraznila prestolnico Južne Koreje Seoul, kjer je za čudo bilo še toliko celega, da so ga pustili na svežih razvalinah in požarih.

Grda smola Zapađa odn. Združenih držav je, da žrtvuje svoje ljudi v vojni, ki izgublja na svojem pomenu, ki ga je imela na začetku. Združeni narodi so se postavili po robu surovemu napadalcu. Po začetnih neuspelih je lepo kazalo, da bo hudò poplačano s hudim in da bo Zapađ nazorno pokazal komunističnemu Vzhodu, da se ne šali. Popolnost slike je motila le neurejenost v osvobojeni Koreji, katere osnovo smo orisali že preje v tem listu /"Korejska zgodba"/. Komunistična propaganda je do skrajnosti izrabljala streljanja komunističnih osumljencev po površnih preiskavah in podobne nečedne zadeve. Kakor sicer lahko rečemo, da lep del Zapađa pozna komunizem in ga taka propaganda ne omaje, pa moramo vendarle misliti na množice azijskih ljudi, ki ne presojujejo posebno ostro in ki jim ostane v ušesih pač tisto, kar je bilo najglasneje rečeno. Vse te stotine milijonov od Kitajske do Indije žive v žalostno revnih razmerah, kar gotovo odpira srca komunizmu. Za Zapađ je silno neprijetna misel, da bi se te množice obrnile proti demokraciji. A ni treba mnogo nerodnosti, da se stari odpor Azijcev proti belcem neljubo poveča.

Ko je ogenj v Koreji že ugašal v žerjavico, so vŕrli preko mandžurske meje Kitajci. V enem sunku je odneslo Združene narode preko stare razmejitvene čerte med komunistično in južno Korejo. Drugi sunek jih od riva dalje proti jugu. Žalostnemu umiku se ni čuditi, ker je Kitajcev z reorganiziranimi severnimi Korejci nekako najmanj trikrat več. Zapađnim četam se redno dogaja, da jih sovražnik "preplavi". Akcije zaščitnic pri umiku se po zapađnih učnih knjigah vrše tako, da zaščitnica zaplete sovražnika v borbo ter se nato umakne po cestah. Neizobraženi Kitajci pa teh knjig, kot kaže, ne berejo, kajti pogosto obidejo zaščitnice po težko prehodnem ozemlju in se postavijo za hrbet, nakar pomaga samo boljša oprema in oborožitev, da se po cestah le reši večji del.

Porazi Združenih narodov v Koreji imajo več kot samo vojaški pomen. Komunisti jih bodo porabili za dviganje poguma vsem ponižanim Azijcem; u= gled Združenih narodov trpi tako, da sama organizacija ZN izgublja na pomenu. Poleg tega pa imajo Amerikanci svoje lastne strateške težave s položajem na Daljnem Vzhodu.

Č U D N A S K U P N O S T /COMMONWEALTH/

V Londònu so se zbrali ministerski predsedniki držav Commonwealtha. Nekaka skrivnost zavija ves sestanek, ker prav za prav ni znano, za kaj se gre. Ko je g.Attlee v novembru naznanil konferenco, je dejal, da bo razpravljala vprašanja, ki se jih tičejo skupno, vključno sedanji mednarodni položaj. Vsekakor je zelo koristno, da se osebno pomenijo poglavar

ji držav, ki jih preko vsega sveta veže čudna vez Commonwealtha. Stara, častitljiva Anglija, predseduje. Med mlajšimi člani družine, ki so privzeli od nje lepo bistvo reda in zakonitosti, je azijska masa Indije in mohamedanski Pakistan; Kanada prispeva ameriške poglede. Edinstvena zbirka držav in pogledov, ki bi enotna in s trdno voljo mogla dokaj prispevati k moči Zapada.

Pri vsem tem je čudno, da Commonwealth sploh še stoji skupaj. Laburisti so nekdanj obljudljali, da bodo razblinili čenče. A prav njih vlada je postavila novo zvrst. Pomembno je, da so svobodna Indija, Pakistan in Ceylon iz lastne volje ostali v Commonwealthu. Organizacija je nekaj posebnega; nobene ustave, nobenih zveznih organov. Ustvarili so organizacijo, ki je tako nežna, da se komaj upajo o njej razpravljati. In vendar pravijo, da ni bil še nikoli tako trden kot sedaj, da Commonwealth še nikdar ni imel toliko vpliva v svetovnih zadevah.

Ali bo to trajalo tudi v bodoče? Pred to konferenco je pakistanski Liaquat Ali Khan odlašal z odhodom, da bi izsilil politično ugodnost; zna ni spor z Indijo za Kašmir je hotel spraviti na dnevni red, ki po navadi ni vnaprej določen. Tudi druge razpoke se kažejo. Spomnimo se indijske odločnosti, da prekine zveze z monarhijo. Sploh je vprašanje, kaj bo v teh deželah, ko preide oblast iz rok sedanjega poangleženega vladujočega razreda.

M.T.

OBLETNICA SVOBODNIH SINDIKATOV

V enem letu, odkar je bila ustanovljena Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov, je ta sprejela v članstvo blizu 50 milijonov delavcev iz 36 držav širom sveta. Dobila je posvetovalni glas v Mednarodnem uradu dela, v gospodarskem in socialnem svetu Združenih narodov ter v vzgojni, znanstveni in kulturni organizaciji Združenih narodov. Ustanovila si je svoje urade v Ženevi, ki sodelujejo z Mednarodnim uradom za delo.

Ta Mednarodna konfederacija pa se ni omejila samo na negativno opozicijo proti komunizmu in komunizirani Svetovni delavski konfederaciji, ampak je posvetila polno skrb tudi praktičnim nalogam.

Ustanovila si je tako teritorialne organizacije. V januarju se vrši v Mehiki posvet ameriških sindikalnih organizacij, azijski svobodni sindikati pa bodo zasedali v Karachiju v Pakistanu. Pretekli november pa so imeli v Bruslju /Belgija/ sestanek svobodni sindikati Zapadne Evrope.

Posebna misija je preteklo leto obiskala azijske države, v kratkem pa gre na delo komisija, ki bo obiskala Afriko. Uspeh potovanja po Aziji je ustanovitev Informacijskega urada te sindikalne konfederacije v Singapur u.

Poleg borbe, ki naj uniči komunistično razdiralno politiko v sindikalnih organizacijah, ta nova eno leto stara svobodna konfederacija deluje za dosego gospodarske varnosti, miru in svobode organiziranega delavskega gibanja in njenih članov.

PRVI DELAVSKI ATASE

Predsednik g. Truman je nedavno imenoval g. Glenna Atkinsona, znanega delavskega sindikalnega voditelja iz države Kentucky, za delavskega atašea pri ameriški ambasadi v Londonu. Značilno je, da je bilo tako prvič diplomatsko zastopstvo razširjeno z uvedbo delavskega predstavnika.

 se dopise in naročila ter reklamacije sprejema Uprava Klica Triglava, Green Lane, Nr. Nuneaton, Warwickshire, England. Ne pozabite poravnati naročnino pravočasno! Pridobivajte nam novih naročnikov! "T" dostavljamo v vse dežele na svetu! Zahtevajte informacije pri Upravi!

OBLJUBA DELA DOLG

Celovec.- Prosvetno ministerstvo je imenovalo direktorja Sacherja za novega deželnega šolskega nadzornika na Koroškem. Herr Sacher naj bi nadzoroval izvajanje šolske odredbe o dvojezičnih šolah in ocenjeval sposobnost učiteljstva na teh šolah, čeprav ne zna niti besedice slovensko. To je očitna kršitev državne postave in bobnečih obljub avstrijske vlade, da bodo zagotovljene Slovincem manjšinske pravice.

Pred svojo smrtjo je zvezni predsednik dr. Karel Renner /umrl 31. dec. 1950/ izrekel besede: "Varujte Avstrijo, rešite manjšinsko vprašanje!" Postavitev Herr Sacherja pa je tej želji najboljši odgovor.

Narodni svet koroških Slovencev je pod vodstvom dr. Tischlerja pozval Korošce, da gredo v boj za slovenske pravice in zahtevajo delitev šolskega nadzorstva v dva dela - nemškega in slovenskega.

PODALJŠANJE "SVETEGA LETA"

Kljub temu, da se ^{je} Sveto leto uradno končalo na sveti večer, ko je papež slovesno zaprl sveta vrata, ki se odpro le vsakih 25 let, je Sveto leto podaljšano na 1951.

Podaljšanje Svetega leta ima namen organizirati svečanosti in pobožnosti po vsem svetu - vključno v deželah za Železno zaveso.

Apostolski Akt pravi, da morajo katoliki porovati v štiri domače cerkve, ki jih določijo domači škofje, kjer bodo glasne molitve za mir in Cerkev.

Kako bodo na ta javen protest odgovorile komunistične oblasti, se bo pokazalo.

TITO SE HOČE POGAJATI

United Press poroča iz zanesljivih virov, da se nahaja tričlanska jugoslovanska delegacija v Vatikanu na pogajanjih za izpustitev dr. Alojzija Stepinca. Delegaciji načeljuje kanonik Marić iz Zagreba. Pred odhodom v Vatikan jo je sprejel Msgr. Ritig, član hrvatske vlade.

Vatikanski krogi prednjo vest zanikajo.

NOVI DOCENT PRAVNE FAKULTETE

Ljubljana.- Novi docent pravne fakultete za delovno pravo je postal dr. Rudolf Kyovski. Dekan pravne fakultete je dr. Lado Vavpetič. Kyovski je doma iz Pazina v Istri.

OBSOJEN NA SMRT

Reka.- Na Reki so obsodili na smrt s streljanjem Veljka Stokića, bivšega komercialnega direktorja istrskega rudnika kremenčevega peska v Pulju, ker je izrabil svoj položaj in opeharil ljudi za okrog 70 tisoč dinarjev. Ko so ga odkrili, je pobegnil v Ljubljano, kjer je ponavljal okrog 542.000 dinarjev.

MONTAŽNE HIŠE GRADIJO

Jesenice.- Na Jesenicah so postavili okrog 150 montažnih hiš za delavce jeseniških železarn.

Montažne hiše izdelujejo v Novem Sadu in so jih doslej največ postavili v Smederevu, ki je silno trpevalo med vojno. Za zgraditev ene take hiše rabijo 3.000 delovnih ur.

SLOVENSKI ODER V ANGLIJI"Pri belem konjičku" v Rochdalu

Slovenski oder v Rochdalu, Lancs, je s predstavo veseloigre "Pri belem konjičku" na Silvestrovo 1950 odpravil eno izmed svojih pomanjkljivosti, ki so značilne za novorojene gledališke skupine, - pravilno porazdelitev vlog. Pri "Divjem lovcu" je bilo namreč očitno, da je bil ansembl prvič skupaj in da je bila za to tudi razdelitev vlog v gotovih primerih ponesrečena. "Pri belem konjičku" je bilo s tem že dokaj boljše in so vloge dobro "ležale". Vendar pa je še vedno preveč očitno neznanje vlog, kar kviri vtis in zavira tempo. Tempo pa je osnova vsake gledališke predstave in njegovo pomanjkanje je bila glavna hiba "belega konjička", zlasti v zadnjem dejanju, ki bi moralo dati pečat vsemu dogajanju, "Konec dober, vse dobro", je star pregovor, ki pa še vedno drži. In na to mora slovenski oder v Rochdalu v bodoče položiti več pažnje.

/Dalje na 10.str./

PISMO SOCIALNEMU SKLADU

Vsekakor pa moram pohvaliti vse igralce za njihovo požrtvovalnost in voljo, ki so jo vložili v predstavo. Slovenski oder v Rochdalu in na nedvomno bodočnost in organizatorjem smo hvaležni, da skušajo v tuji deželi gojiti ljubezen do gledališke umetnosti, ki je globoko zakoreninjena v srcu Slovencev tako v nestu kot na deželi.

Hiba, ki sem jo omenil že v prvem odstavku, ni mogla dati razmaha nosilcem glavnih vlog, tako, da se je težko spuščati v ocenjevanje vsa tega posameznika. Znanje in resen talent so pokazali gdč. Marija Metel kot krčmarica ter njen plačilni g. Jernej Mlinar /Žan/, g. Rudi Leš = rik kot Buček, g. Jože Grkman kot Mr. Kovač, gdč. Vida Zabavnik kot Minca in g. Franc Tivadar v vlogi trgovskega sina iz Ljubljane. V epizodnih vlogah se je najbolje odrezala ga. Gruntarjeva s svojim naravnim vedenjem in glasom. Mnogi znani igralci, kot ga. Pleničarjeva, so se morali reševati z lastno rutino. Toda lastna rutina ne more dočela prikriti pomanjkanje režije, ki jo pri "belem konjičku" gotovo ni bilo nobene. Režiser pa je odru potreben kot bel ruh. Samo s centraliziranim delom je možno vzplavati na dostojno višino. V gledališču ne more biti široke demokracije, marveč samo podreitev nima, ki režira. Le ena oseba more voditi na stvar kot celoto in v to celoto vključiti vsakega posameznika na odru. Izbera režiserja je težka in odgovorna stvar, kot je težka in odgovorna njegova naloga. Tudi oder v Rochdalu bo moral sleje ali preje prebiti to vprašanje, ako noče vedno stati na začetniškem nivoju. Režiserja naj ne bo eden izmed nastopajočih, ker nima pregleda, zlasti pa ne tam, kjer ni izkušenih gledaliških veterani. V tem pa je slovenska emigracija v Britaniji od vseh ostalih po svetu najbolj šibkih nogah.

Zaradi pomanjkanja vsega tega lahko uprizoritvi "Pri belem konjičku" pridno ploskamo, kajti je res čudež, da je tako dobro uspela. Čudež še po vsej verjetnosti zaradi oddaljenosti, ki je zbrala igralce šele pri generalki na pr-

Spittal.-24.12.50.- "Za Vaše cenje no božično darilo, 2 maji, 1 nogavice, 1 kombinežo, 1 volneno jopič, ki sem jo prejela 20.t.m.se pri srčno zahvaljujem. Bila sem v resnici potrebna tega perila. 27 maja tega leta pred Binkošti, ko sva stanovala z možem v 26.Baraki sva šla zvečer ob devetih spati, čez nekaj časa zaslišim neko cepetanje in je nekdo zavpil "ogen", sem hitro skočila in moža poklicala in šla v omaro po ročno torbico, ki sva imela nekaj denarja, dokumente in druge malenkosti, pa jo nisem vzela, letela sem ven skozi dim in temo, klicala sem: moj mož je notri, ni bilo nobene pomoči, cela baraka v ognju in ni prišel ven. Smrt je najdel v plamenih, zelo žalujem po njem. Bila sem po obrazu opečena in lasi ožgane v spalnici srajci na eni nogi copato, v rokah plašč vse drugo je zgorelo. Mož je bil star 73 let, vpokojen železničar, izselili so naju 30.januarja 46.leta v Ljubljani, zakaj ne vem. Stara sem 60 let, zaslužiti ne morem, zato prosim ko bi mi zamogli še kaj pomagati. Za silo sem nekaj dobila za obleči. Spoštovanjem beležim Kokol Jerica.

Obenem se zahvaljujem za gdč. Kukovec Cecilijo, ki je isto prejela 20.t.m. Stanujema sedaj skupaj v eni sobi. Slabo vidi. Stara je 71 let."

Dragi Slovenci! Mar Vam takopi smo ni zadosten dokaz velikih potreb naših beguncev v DP taboriščih? Skušajte priskočiti na pomoč po svojih močeh. Vsak šiling je do brodošel! Prispevke sprejema uprava Klica Triglava in upravnica Socialnega Sklada 29.oktobra gdč. Vida Zabavnik, 11 Haslemere Gardens, Finchley, London N.3.

Zaradi slabe udeležbe se seja Sveta Slovenskega društva v Vel. Britaniji ni mogla vršiti, kot je bilo objavljeno. Vršila se bo pismeno, nakar bodo vsi predlogi predloženi izvršnemu odboru društva.

Ako želite slovečakaga bránja, pišite na Klic Triglava/Slovenska